

Оригинални научни рад

UDK 371.3....796(..159.953)

DOI br. 10.7251/SVR14089278S

COBISS.SI.ID.4569624

УТИЦАЈ НАГРАДА И КАЗНИ НА СТАВОВЕ ПРЕМА НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Проф. др Небојша Шврака

Мр Свјетлана Крстић

Независни универзитет Бања Лука

Апстракт: Кроз овај рад се жели показати колики је утицај награда и казни на однос ученика и наставника према настави физичког васпитања.

Кључне речи: *Награде, казне, физичко васпитање, млађи школски узраст.*

УВОД

Са аспекта социјализације дјецe, поклањана је далеко пажња прихватању друштвених норми, него индивидуалном развоју самог детета. Често, у филозофским структурама представника ових друштава, лежи негативистичко схватање о урођеној природи дјетета. На природу дјетета гледало се као на дивљу, анималну природу, коју свим средствима треба укротити, како би се дијете развило у човјека; по другима, дијете може бити генетски предиспонирано да постане лоше; или схватања о души дјетета која је, захваљујући прародитељском гријеху, грешна. Таква схватања довела су до развоја појма "дисциплиновање" као прихватања од ауторитета наметнутих вриједности, норми и правила понашања. Одрасла особа је имала право, па и дужност, да усмјери дјететов развој ка унапријед формираним, друштвено признатим критеријумима, уз углавном репресивна средства и методе дисциплиновања. Дисциплина је схватана као готово беспоговорно поштовање правила понашања и поштовање ауторитета који их је прописао у име дјечије добробити и правилног развоја појединца и друштва. Кроз овај рад се жели показати колики је утицај награда и казни на однос ученика и наставника према настави физичког васпитања.

МЕТОДЕ РАДА

У овом раду истраживани су ставови наставника и ставови ученика млађег школског узраста према примјени награда и казни од стране наставника у настави Физичког васпитања, који живе и

школују се у основним школама на подручју Бања Луке. Истраживање је спроведено у петим разредима основних школа тако да је анкетним упитником обухваћено 304 ученика (од којих је 144 дјевојчице и 160 дјечака). Такође анкетним упитником за наставнике је обухваћено 52 наставника са различитим периодом радног искуства (стажа).

СТАТИСТИЧКА ОБРАДА ПОДАТАКА

У овом истраживању примењен је анкетни упитник. Подаци који су добијени анкетним упитником за наставнике и ученике изражени су на номиналној и ординалној скали, зато су у обради података коришћене дескриптивне и компаративне непараметријске технике статистичке анализе. За потребе статистичке обраде података добијених примјеном анкете за наставнике, прво су формиране композитне варијабле сумацијом појединачних вриједности на скали за одговарајуће одговоре, који су служили за процјену ставова наставника. То је условљено тиме што је на скали процјене Ликертовог типа, нижа вриједност означавала потпуно или дјелимично слагање са тврдњом, а виша вриједност дјелимично или потпуно неслагање са изнесеном тврдњом.

Обрада података добијених на анкети за ученике, урађена је примјеном методе кростабулације. Анализирана је учесталост одговора на ајтемима по полу, укрштањем нумеричких вриједности одговора са кодовима пола ученика.

Одређене су фреквенције одговора за дјечаке и дјевојчице, а применом χ^2 (хи квадрат) теста тестиране разлике између њих. Статистички значајним су сматране оне вриједности хи квадрата чија је значајност била мања или једнака 0,05.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

Наставници у већини случајева, по мишљењу ученика, примјењују награду у настави физичког васпитања када заслужије (Табела 1).

Табела 1. Наставник вас награђује на часу физичког васпитања:

Одговор	Статистици	Мушки	Женски	Укупно
Сваки час	Број	12	14	26
	% за тврдњу	46,2%	53,8%	100,0%
	% за пол	8,3%	8,8%	8,6%
Кад заслужијемо	Број	113	119	232
	% за тврдњу	48,7%	51,3%	100,0%
	% за пол	77,9%	74,8%	76,3%
Никад	Број	20	26	46
	% за тврдњу	43,5%	56,5%	100,0%
	% за пол	13,8%	16,4%	15,1%
$\chi^2 = 0,45$		$P = 0,79$		

Када процјењују допринос награђивања бољим резултатима у настави физичког васпитања (Табела 2), ученици високо оцјењују тај допринос и ту нема статистички значајне разлике између дјечака и дјевојница у школама.

Табела 2. Награђивање у настави физичког васпитања доприноси бољим резултатима:

Одговор	Статистици	Мушки	Женски	Укупно
Потпуно се слажем	Број	69	78	147
	% за тврдњу	46,9%	53,1%	100,0%
	% за пол	47,6%	49,1%	48,4%
Углавном се слажем	Број	51	47	98
	% за тврдњу	52,0%	48,0%	100,0%
	% за пол	35,2%	29,6%	32,2%
Неодлучан сам	Број	17	25	42
	% за тврдњу	40,5%	59,5%	100,0%
	% за пол	11,7%	15,7%	13,8%
Углавном се не слажем	Број	6	3	9
	% за тврдњу	66,7%	33,3%	100,0%
	% за пол	4,1%	1,9%	3,0%
Уопште се не слажем	Број	2	6	8
	% за тврдњу	25,0%	75,0%	100,0%
	% за пол	1,4%	3,8%	2,6%
$\chi^2 = 4,61$		$P = 0,33$		

Интересатан је податак да чак 42,4% анкетираних ученика сматра да и кажњавање у одређеној мјери доприноси бољим резултатима у настави (Табела 3).

Табела 3. Кажњавање у настави физичког васпитања доприноси бољим резултатима:

Одговор	Статистици	Мушки	Женски	Укупно
Потпуно се слажем	Број	36	40	76
	% за тврдњу	47,4%	52,6%	100,0%
	% за пол	24,8%	25,2%	25,0%
Углавном се слажем	Број	30	23	53
	% за тврдњу	56,6%	43,4%	100,0%
	% за пол	20,7%	14,5%	17,4%

Неодлучан сам	Број	35	35	70
	% за тврдњу	50,0%	50,0%	100,0%
	% за пол	24,1%	22,0%	23,0%
Углавном се не слажем	Број	11	9	20
	% за тврдњу	55,0%	45,0%	100,0%
	% за пол	7,6%	5,7%	6,6%
Уопште се не слажем	Број	33	52	85
	% за тврдњу	38,8%	61,2%	100,0%
	% за пол	22,8%	32,7%	28,0%
$\chi^2 = 4,95$		$P = 0,29$		

Кад су наставници у питању сви анкетирани су готово једногласни у ојени да метода награђивања највише доприноси бољем успјеху ученика у настави (Табела 4)

Табела 4. Бољем успјеху ученика у настави физичког васпитања доприноси метода:

Одговор	Фреквенција	%	Кумулативни %
Награђивања	51	98,1	98,1
Кажњавања	1	1,9	100,0

Код примјене методе награђивања код бољих или слабијих ученике (Табела 6), мишљења анкетираних су подјелена.

Табела 5. Методу награде више примјењујете код:

Одговор	Фреквенција	%	Кумулативни %
Бољих ученика	27	51,9	51,9
Слабијих ученика	25	48,1	100,0

Приликом компарације анализа обрађених анкета потребно је напоменути да је велика разлика у броју узорака анкета. Анкетирано је 304 ученика петих разреда и 52 наставника. Из тог разлога је у циљу адекватне компарације вршено поређење анкета за 52 ученика одабрних методом случајног узорка и анкета 52 наставника.

Премња мишљењу ученика, наставници на часу физичког васпитања примјењују награду када је ученици и заслуже, (Табела 6), а слажу се и са тим да кажњавање доприноси бољим резултатима у настави у школама.

Наставници су у потпуности одређени за методу награђивања ученика која побољшава успјех ученика, а када је у питању метода кажњавања примјењују је углавном код слабијих ученика.

Табела број 6.

		УЧЕНИЦИ			УКУ- ПНО	
		Сваки час	Кад заслу- жимо	Никад		
НАСТ АВН ИЦИ	Награда	Број	6	38	7	51
		%	11,5%	73,1%	13,5%	98,1%
	Казна	Број	0	1	0	1
		%	0,0%	1,9%	0,0%	1,9%
УКУПНО		Број	6	39	7	52
		%	11,5%	75,0%	13,5%	100,0%

$$X^2 = 0,342 \quad p = 0,846$$

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Већина стручњака се слаже да никада не треба користити казну која физички или емотивно штети детету. Такви поступци одраслих говоре о њиховој немоћи да реше проблем мудро, већ користе своју физичку надмоћ над дететом, што може тренутно да заустави или редукује не пожељно понашање, али истовремено постаје све мање ефектно. Деца која се тако дисциплинују уче да је то прихватљив начин решавања конфликта и усвају агресивне облике понашања. У нашем истраживању, према мишљењу наставника метода награђивања има значајан допринос у остваривању бољих резултата у настави физичког васпитања, док ученици сматрају да су награђивани само када заслужи. Интересантан је податак који је резултат мишљења ученика да чак и кажњавање може допринијети остваривању бољих резултата, док наставници истичу да је метода кажњавања кориснија код слабијих ученика. Из овог произлази да је неопходно примјењивати барем опомене у циљу остваривања бољих резултата у настави физичког васпитања.

IMPACT REWARD AND PUNISHMENT ATTITUDES TOWARDS PHYSICAL EDUCATION TEACHING

Nebojša Švraka PhD, Svjetlana Krestić MA

Absrtact: The right and duty of an adult person was to direct child's development toward established, socially accepted criteria using repressive means and methods of discipline. It was taken as a total respect of behavioural rules as well as authorities which were prescribed for children's well being and appropriate

development of an individual and the society. The aim of the work is to show the influence of both reward and punishment to students and teachers' attitudes toward PE classes. The attitudes of both teachers and junior school age students were researched toward the appliance of reward and punishment by the teachers in PE classes. They all live and attend or work in the area of Banja Luka town. The research was conducted in the fifth grade of the elementary schools and it included 304 students (144 girls and 160 boys). It also included 52 teachers with various working experience. The questionnaire was used in this research. The data gathered through the questionnaire for the students and teachers are expressed in nominal and ordinal scale, while at the data processing descriptive and comparative non parameters techniques of the statistic analyses are used. For the purpose of statistic data processing through teachers's questionnaire there were composite variable of individual values on the scale for the certain answers which served for estimation of teachers' attitudes. It is influenced by the Likert's type of scale of estimation where the lower value marks total or partial acceptance of the statement while the higher value marks total or partial disapproval of the given statement. According to teachers' opinion, the method of reward significantly influences the achievement of better results in PE classes, while students think they are rewarded only when they deserve it. It is interesting opinion of the students that the punishment can contribute to achievement of better results. On the other hand, the teachers point out that the method of punishment is more useful with weaker students. As a conclusion it is clear that, at least, warnings are necessary to be used with the aim to achieve better results in PE classes.

Key words: *rewards, punishments, PE, junior school age*

ЛИТЕРАТУРА

1. Гашић-Павшић, С. (1988): "Кажњавање и дете", Београд: Институт за педагошка истраживања и Просвета.
2. Гашић-Павшић, С. (1991): "Дисциплина – награђивање и кажњавање", Учитељ у пракси (142–157). Београд: Републички завод за унапређење васпитања и образовања.
3. Ђорђевић, Ј. и Б. Ђорђевић (1988): "Ученици о својствима наставника",
4. Коцић, Љ. (1990): "Колико су наставници спремни да промене свој позив", Педагогија, бр. 2, 175–186.
5. Кунин, Ц.С. и П.В.Гамп (1982): "Утицај учитеља који кажњавају и који не кажњавају на дечије поимање лошег понашања у школи", Процес социјализације код деце (189–198). Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.